

ANDREW DOMINIK – NICK CAVE: ONE MORE TIME WITH FEELING

Kibeszélni a kibeszélhetetlent

HUBER ZOLTÁN

HIPNOTIKUS UTAZÁS A SÖTÉTSÉG SZÍVÉBE.

Az ezredforduló környékén megjelent csúcsalbumai óta Nick Cave folyamatos harcot vív az öregedéssel és a kreatív megújulás kényszerével. A Bad Seeds keretein belül különleges dal- és szövegformákkal kísérletezett, vagy épp harcsabajuszt növesztett és megalapította minden idők egyik legkomolyabb vicczenekarát. Az állandó művészi reinkarnációhoz a mozgóképet is segítségül hívta, egyrészt az alkotótárs Warren Ellis-szel közös filmzené-ekkel, másrészt a róla forgatott dokumentumfilmekkel. Cave zenészként, íróként és színészként már korábban is szoros kapcsolatot ápolt a mozival (Huber Zoltán: *Nick Cave a filmvásznon* – Filmvilág 2012/12.), de hogy ő maga (illetve a kifelé mutatott sztár-alteregója) főszereplővé lépjen elő, az újdonság. A *20000 Nap a Földön* (Iain Forsyth – Jane Pollard, 2014) minden korábbinál közelebb került a sajátos alkotói univerzumhoz és megragadta, ahogy életre kel a dal és ez által a művész is újjászületik.

„A trauma másnak nem hagy helyet”
(Nick Cave)

A soron következő lemez felvételei közben azonban Cave egy balesetben elveszítette egyik gyermekét. Arthur fia halála után a zene rendkívüli jelentőségre tett szert, a *Skeleton Tree* címen kiadott album a trauma feldolgozási kísérletének megrendítő erejű lenyomata. Cave töredékesen hagyott, lázálomszerű szövegei halott istenekről, kihunytt szerelmekről, szellemvilágban bolyongó hősökről mesélnek, megpróbálva elmondani az elmondhatatlant. Andrew Dominik stábja ezt a folyamatot rögzítette mozgóképre és ezzel mintegy ki is terjesztette a *Skeleton Tree* világát. A *One More Time with Feeling* (2016) az album dalai köré épül (az összes elhangzik) és végül azt járja körbe, mennyit érthetünk meg, érezhetünk át a másik ember legmélyebb fájdalmaiból.

A rendhagyó, ellentmondásos dokumentumfilm ötletével Nick Cave kereste meg a rendezőt. A két ausztrál a *Jesse James meggyilkolása...* során már dolgozott együtt és Dominik elmondása szerint Cave azért választotta, mert nincsenek túlzottan szoros kapcsolatban. A kívülálló nézőpontja kulcsfontosságú, hisz egy ennyire mélyen személyes megrázkódtatás esetén nincsenek sablonok, sémák, fogódzók. Nincs helyes és helytelen, hazug vagy igaz gyász. Cave el is mondja a film során, valójában fogalma sincs arról, mit is csinál pontosan a kamera előtt és van-e egyáltalán bármi értelme az egésznek.

Nagyon olcsó, kényelmetlen és nincs rá jobb szó,

gusztustalan lett volna, ha Dominik a gyászban, a tragédiában vájkált volna és egy fiatalember halálát zsákmányolja ki. Cave a film egy fontos pontján meggyónja, titkon gyakran álmódozott róla, hogy valami szörnyűség történik vele és lesz miről írnia. A kreativitáshoz, az alkotáshoz azonban szabadság kell és tér. A trauma kiszorít és megöl mindent, másnak nem hagy helyet.

Emiatt válik fontossá az, hogy a filmet csodálatos fekete-fehérben és 3D-ben rögzítették. A színek hiánya felerősíti a fényeket és a felületeket, a térhatás pedig szó szerint ránk zárul. Nem pillanthatunk oldalra, így láthatjuk, hogy a tragédia ott lappang a labirintusszerű terekben, a stúdióban, ott van mindenkinek az arcán. Amiről senki nem beszél, azt először csak halkán halljuk, majd végül hangosabb lesz mindennél.

Cave tétován próbál kiadni magából valamit, amitől nyilvánvalóan nem lehet megszabadulni. A fia haláláról nem lehet beszélni, mert a szavak, a vigaszul szánt egymondatos bölcsességek nem érnek el odáig, valahogyan mégis fel kell dolgozni a történeteket. Ez a kínzó paradoxon adja az egész film vibráló feszültségét és innen indulnak ki azok a kérdések is, amik miatt a *One More Time with Feeling* több lesz, mint a *Skeleton Tree* kísérő klipmontáza vagy egy gyermekét gyászoló szülő gyász munkája.

A rendező passzívan sodródik, nem kérdez, nem avatkozik bele az események menetébe. Ahogyan Cave és Ellis is improvizációkból építik fel a dalokat, úgy Dominik is a véletlenekre bízta magát. Ezért indítja elrontott jelenetekkel a filmet és mutatja folyamatosan magát a stábot, a forgatás munkafázisait is. Ő maga sem biztos benne, a terápiás hasznon túl van-e létjogosultsága a filmjének és egyáltalán a közönség elé tárható-e.

A trauma kizökkent térből és időből, idegen helyre repít, más emberré tesz, de számít-e utána bármi igazán? A *One More Time with Feeling* egyszerre szép és lehangoló filmélmény, amit leírni egészen kényelmetlen érzés. Nick Cave csodálatos dalokba és egy fantasztikus filmbe zárja a fia halálát. Egy művész nem tehet mást, mi pedig eljuthatunk arra a sötét, gyönyörű, borzasztó helyre, ahová jobb lenne, ha soha senkinek nem kellene eljutnia.

AZ URÁNIA ÉS A BUDOKU BEMUTATÓJA.

